

INTRODUKTION

Med det foreliggende nummer 40 starter Retfærds 11. årgang, og redaktionen har valgt at give områderne sundhed, menneskerettigheder, teknologi og legalstrategier særlig høj prioritet. Derudover er det hensigten at prioritere spørgsmålet om nazismens indflydelse på retten og retstænkningen i de nordiske lande, og det er tanken at lade dette komme til udtryk i et særligt omfattende nummer 41.

I nummer 40 lægger *Lis Frost* ud med en artikel om retfærdighed, og med John Rawls' og Jürgen Habermas' retfærdighedsteorier som konkrete eksempler kritiserer hun de moderne rets- og retfærdighedsteoretikere generelt for at holde sig for tæt til det spor, der blev lagt allerede under oplysningstiden. Det diskuteres, hvor langt en universel og formel lighedsideologi kan bære, hvad enten den nu ikklædes en kontraktsretlig form som hos Rawls eller en procedural som hos Habermas, og det diskuteres om en kvinderetlig og mere konkret retfærdighedsforestilling fører andre steder hen.

Herefter følger en artikel af *Gerd Battrup* om korporativ ret i et kvindeperspektiv. Ifølge forfatteren flyttes flere og flere beslutninger fra folketing, stats- og kommunalforvaltning over til organer med særlig interesse-repræsentation og ekspertbistand. Et eksempel er oprettelsen af det etiske råd i Danmark, der blandt andet skal beskæftige sig med forskning i og anvendelse af ny reproduktionsteknologi. Battrup bruger eksemplet til at illustrere faren for, at en korporativ retsform fører til uddefinering af kvindeinteresser i stedet for at sikre, at kvindeerfaringer og -interesser indgår i beslutningsgrundlaget.

I forlængelse af den debat om aids, der har været ført i Retfærd nr. 34 og nr. 37 bringes her to artikler samt en boganmeldelse. Den første artikel er en generel gennemgang af den svenske lovgivning, som vedrører aids, skrevet af *Vincent Sterner*. Han kommer ind på reglerne i smittskyddslagen og brottsbalken (straffeloven), men også på regler om testning og tavshedspligt. Dernæst følger et bidrag om aids-smittede fanger i danske fængsler. Her er holdningen noget mindre liberal end den holdning de danske myndigheder, herunder folketinget, har lagt for dagen over for andre befolkningsgrupper. Forfatteren *Katja Høegh* diskuterer om denne forskel er velbegrundet, og om den kan få afsmittende effekt på andre områder. I anmeldelsesafdelingen bringer vi en recension af Asbjørn Kjørstad og Fredrik Melbye's bog "Aids og juss". Anmeldelsen er skrevet af *Hasse Ytterberg*.

Helle Lokdam skriver om journalisters ret til kildebeskyttelse - eller måske snarere mangel på samme med udgangspunkt i to nye sager, hvor journalisterne blev pålagt vidnepligt. Det drejer sig dels om et tilfælde, hvor en gruppe unge havde begået hærværk som aktion mod de internationale fast food-koncernes rovdrift på regnskoven i Sydamerika, dels om et tilfælde, hvor nogle personer havde udført et brandattentat mod en Shell-station som protestaktion mod Shells engagement i Sydafrika. På baggrund af de to domme fremsætter forfatteren, med tilslutning fra Dansk Journalistforbund, forslag til ændring af retsplejelovens regler om kildebeskyttelse.

Kristian Andenæs og *Georg Høyer* har været en tur i USA for at besøge en række psykiatriske afdelinger spændende fra sædvanlige fængsler på den ene side til psykiatriske sygehuse på den anden. Vi bringer her deres beretning om det amerikanske samfund set fra vrangen blandt andet fra det berygtede Sing-Sing-fængsel.

Langt de fleste lande med rødder i en vestlig kultursfære har en grundlov, der har som erklæret mål at sikre et vist mål af demokrati og overholdelse af de traditionelle menneskerettigheder. Dette gælder imidlertid ikke Israel, og *Per Cramér* skriver nærmere om hvorfor ikke, og også om hvorfor det efter hans opfattelse er særlig nødvendigt med en forfatning i et land med et så eksplosivt politisk klima som Israels.

Som afslutning på denne afdeling bringes en retshistorisk artikel af *Hilde Sandvik* om umyndige kvinder i handel og håndværk i perioden 1750-1800. Heri anfægtes den udbredte opfattelse, at kvinder først med myndighedsreformerne i 1800-tallet fik retlig handleevne. Det fremhæves, at begreber som umyndighed og regler om umyndigheds retsvirkninger må forstås ud fra det samfund, de virkede i. 1700-tallets kvinder indtog en central plads i familieøkonomien, der forudsatte, at kvinderne havde retshandleevne til at deltage i bynæringerne, og bestemmelser om umyndighed spillede en langt ringere rolle end tidens privilegiesystem.

Herefter bringes fem anmeldelser. Udover den allerede nævnte af Hasse Ytterberg, drejer det sig om *Anette Storgaards* omtale af Anders Bratholms bog om politiovergreb, om *Gustav Svenssons* anmeldelse af Anders Kjellströms bog om den svenske arbejdsgiverforening SAF, om *Eva-Maria Svenssons* recension af Niklas Bruun og Pirkko Koskinen: "Jämställhetslagen" om den finske lov om ligebehandling og endelig om *Eirik Djønnnes* omtale af Kristo Ivanovs "Systemutveckling och rättssäkerhet".

I efteråret 1987 blev der afholdt et seminar i Umeå under overskriften "Folkrätt under Ockupation", hvor den palestinsiske advokat Mona Rishmavi berettede om forholdene på Vestbanken i Israel, og om de vanskeligheder hun møder i sit arbejde med sager, hvor menneskerettigheder bliver

overtrådt. *Anna Hollander* rapporterer fra seminaret.

Nyt fra *Juss-fronten* indeholder denne gang en kort beretning om et finsk bankrøveri og politiets ageren i den forbindelse.

Endelig bringer vi en annoncering af den 7. europæiske *Critical Legal Studies* konference, der afholdes i Danmark, september 1988. Det overordnede tema for konferencen er teknologi og ret.

Den danske lokalredaktion har redigeret dette nummer.